

افغانستان آزاد – آزاد افغانستان

AA-AA

چو کشور نباشد تن من مباد
همه سر به سر تن به کشتن دهیم

بدین بوم و بر زنده یک تن مباد
از آن به که کشور به دشمن دهیم

www.afgazad.com

afgazad@gmail.com

Political

سیاسی

انجنیر سید عبدالقادر
۰۴ جولای ۲۰۱۴

تولتاکني او سياسي بحران

— لومري برخه : تولتاکنو ته يوه لنده کتنه !

— دوهمه برخه : تولتاکنو ولي سياسي بحران رامنځ ته کړ ؟

— لومري برخه : تولتاکني په يوه هيواد کي ددموکراسي بنسټ جوړوي ، داځکه چی دخلگو دريښتيني ارادي او رائي انعکاس دي . په دې شرط چی هيواد آزاد او درغلي پکښي لاره پيدا نه کړي . که هيواد دافغانستان په څير اشغال وي نو تولتاکني خپل اصلي دموکراتيک مفهوم او ارزش د لاسه ورکوي ، ځکه دپردو دارتيا وو له مخي تر سره کيږي او دولس دتير وتلو له پاره هر ډول درغلي ځاي پکښي نيسي . دبيلگي په ډول که زموږ په هيواد کي د حمل د (۱۶) او دجوزا د (۲۴) مي نيټي لومري او دوهم پړاو تولتاکنو ته په لنده توگه نظر واچوو ، بنسکاره په گوته کيږي ، چی دخلگو اراده او رايه ځکه پکښي انځور نه سول چی دا تولتاکني دخلگو دارتيا له مخي نوي رامنځ ته سوي ، اوخلگو ته دارام ژوند زيږی نه درلودي . نو د ولس لوي اکثریت ښه دا وبلل چی درائي اچوني پرځاي په خپلو کورنو کي کښيني . ځکه نو په ښارونو کي دوکانونه ترلي وه او دميليونو خلگو پرځاي يوازي د لاس پوڅي حاکمیت سره ترلي او يولږ شمير نورو خلگو چی ددې لوبي د اصلي مخو څخه نه پوهيده په رايه اچونه کي گډون وکړي ، چی شمير يي يوازي وزرگونو ته رسيدې. کورنيو او بهرنيو رسنيو چی داشغالگرو سره يي په يوه او بله بڼه دکتو شراکت درلودي په ډيره سپين سترگي او دافغان ولس دارادي څخه ليري ، بيا دا تولتاکني دموکراتيکي وبللي او د تولتاکنو کميسون دخلگو دگډون کچه به لومري او دوهم پړاو کي په ترتيب سره نيژدي شپږنيم او اوه نيم ميليونه وبلله . په داسي حال کي چی دښارونو دتولتاکنو دورځي هغه حقيقي انځورونه هيڅ يوي کورني او بهرني تصويري رسني په گوته نه کړل چی واقعيت څرگند کړي ، چی په دغه ورځ په ښارونو کي دخلگو روز مره ژوند نور مال او که دعادي حالت څخه وتلي وو . دوی دا کار ځکه ونه کړ چی دخلگو درايي کچه دميليونو پر ځاي زرگونه وه . دملي دفاع وزارت دوياند په حواله دبي امنیو کچه دلومری پړاو د تولتاکنو دورځی په پرتله دري چنده لوړه وه چی په پایله کي ۱۸ سر تيري او ۳۳ ملکي خلک په شهادت رسيدلي دي . دالمان د (زيډ- ډی- ا ف) تلویزيوني شبکي بيا دتولتاکنو دورځي دا تلفات ۲۵۰ وکړي وبلل . چه په نړی کی یی ساری نه لینل کی . داهم دامريکا او غربي نړي ددموکراسي دپولي کيدو يوه استعماري بيلگه چی قرباني يي افغان يرغمل ولس ورکوي .

— دوهمه برخه : تولتاکنو ولي سياسي بحران رامنځ ته کړ ؟ هر هيواد چی تر استعماري اشغال لاندې وي ، ولس يي په

مختلِفو وختونو کی ديوه او بل ډول سياسي بحران سره لاس او گريوان کيږي ، چی بعضي وختونه دا ولسونه دسختو

بشري او اقتصادي زيانونو سره هم مخامخ كوي . دا ځكه چې دهيواد كورني او بهرني سياست د اشغالگر هيواد له لوري ددو ي دگټو پر بنسټ تدوين اومخ ته ځي . زموږ هيواد هم يو دهغو هيوادونو څخه دي ، چې د امريكا تر رهبري لاندې دغربي نړي د ۲۱ مې پېړي تر نوي استعماري ولكي لاندې راغلي دي . هر دولت داشغال په حالت كې لاس پوځي او په هيواد كې ټول سياسي او اجتماعي جوړښتونه او اجرائيوي ارگانونه خپل استقلال دلاسه وركوي . نو دټولټاكنو او شكايونو مستقل كميسونونه هم استقلال نه لري او يوازي دخلگو دټيروټلو له پاره يې داسې نومونه پرايښي دي . داشغال په وخت كې سياسي او اجتماعي ملي جوړښتونه او ملي شخصيتونه د ملي برنامو سره ځان نه سي ښكاره كولاوي چې په ريښتينه توگه دي دولس د پلوي ږغ پورته كړي . دا ځكه چې اشغالگر هيوادونه دلاس پوځي حاكميت له لاري دملي جوړښتونو او خو څښتونو په وړاندې دزور او ددموكراسي څخه په تحريفي ډول استفاده كوي ، او ددي ملي (جنبشونو ، شخصيتونو) درا ښكاره كيدو او منځ ته كيدو مخه نيسي ، ځكه ددوي دگټو سره په تقابل كې قرار نيسي . ځينې وختونه اشغالگر دلاس پوځي حاكميت په مرسته دېهر او كور دننه څخه دبشري او اقتصادي جنايتكارانو څخه داسې مصنوعي شخصيتونه رامنځ ته كوي ، چې په راتلونكي كې ددوي دپوځي قواوو په نه شتون كې بيا هم دحاكميت پر چوكي ناست او يوازي ددوي دگټو ساتونكي وي ، او اشغالگر وكراسي چې دخپلو قواوو په نه شتون كې بيا هم دولس پر ملي شتمنيو باندي كنترول او لاس رسي ولري . استعماري واكمنان هر وخت تر استعمار لاندې هيواد كې پريوه وطن پلورونكي او خاين اقليت باندي تكيه كوي ، او داكثریت خلگو سره دماكبواوليستي شيوو څخه په استفاده كوښښ كوي چې دچل او چم، زور زياتي او په جگړه باندي خپلو نا مشروع مخو ته ځانونه ورسوي . چې افغان ولس په تيرو نيژدي ۱۳ كلونو كې داستعماري ځواكونو په شتون كې دا هر څه په خپلو سترگو وليدل . ځيني سياسي كار پوهان په دې نظر دي چې ، دلوبي چلونكو دلومري پراو په ټولټاكنوكې دخلگو درايبې اچوني كچه ځكه دواقعيت څخه ليري لوره وښودل ، چې د يوه اړخه نړيوالو ته وښيي چې دا ملك آزاد او خلك دخپلي خوښي راتلونكي مشرتابه ټاكي، او دبل اړخه و سياسي بحران ته په لاندې توگه لاره خلاصه كړي .

كه دفرضيي په ډول يې قبول كړو چې په لومړي پړاو كې شپږنيم ميليونو خلگو په رايه اچوني كې گډون كړي وو ، او ددې جملې څخه دلسو نوماندو په شتون كې داصلاح او هم پالي ټيم نوماند نيژدي (۴۶) فيصده رايه خپله كړي او په لومړي مقام كې ځاي نيولي ، او تر دوهم نوماند ۱۳ فيصده يا نيژدي (يو ميليون رايه) مخ ته ولاړ . او دوهم پړاو ته دتلو پر مهال ځيني نور ناکامه ولي دريم او څلورم مقام نوماندان او يوشمير نورکسان هم ورسره ملگري او دلوبي وډگر ته په ډير لوي مورال وړ ننوتل . داصلاح اوهم پالي نوماند او ملگرو يې فكر كاوه چې امريكا د (۲۰۰۱) كال په څير پر مور باندي تكيه كړي او دلوبي دميدان گټونكي يو . او دلوبي دبل لوبغاري څخه ډير مخ ته يو ، نويي دکاميابي او غرور خبري درسنيو پرمخ ميدان ته كړي . دوي نه يوازي دلومري پړاو په ټولټاكنو كې دخلگودكچي پراسختگي ډير والي باندي كومه نيوه كه نه كوله ، بلکه دټولټاكنو اوشكاياتو دکميسونونو پر نه استقلاليت يې هم كومي څرگندوني نه كولي . دا ځكه چې دوي يې دلومري پړاو په لومړي مقام كې درولي وه . اوبوازي يې اکتيفا پردې كوله چې په ټولټاكنو كې درغلي سوي ، اوکه نه په لومړي پړاو كې دلوبي گټونكي زموږ نوماند وو . دټولټاکنوددوهم پړاو دورځي په وروستيو شيوو كې دټولټاکنو دکميسون مشر په خبري ناسته كې وويل ، چې دنن ورځي په ټولټاکنو كې تر (۷ ميليونو) ډيرو خلگو په رايه اچونه كې گډون كړي وو ، چې ددې جملې څخه ۳۸ فيصده يعني (۸ ، ۲) ميليونه ښځي وي . ددی سره جوخت دا گنگوسي هم دځينو کسانو له لاري ميدان ته راووتلي چې دنحول او تداوم ټيم رايې تربل نوماند ډيري دي . پدی اړوند د اصلاح او هم پالي نوماند او ټيم خپل شديد غبرگون ښکاره کړ . او دا پروسه يې دمخکني جوړ سوي پلان سره سم دسياسي بحران سره مخامخ کړل . پورتنی ارقام هغه څه دي، چې دنړيوالو او ولس دتير وتلو او د سياسي بحران درامنځ ته کيدو له پاره دبهرنيو په مشوره دانخاباتو دکميسون له خوا

درسنیو پر مخ میدان ته راووتل ، که یی په لومړي پړاو کې داصلاح او هم پالي دتیم نوماند ته دوهم مقام ور کړی واي ، نو بیا داسی ستونځی ددوهم پړاو په پایله کې نه رامنځ ته کیدلي . داصلاح او هم پالی (شمالی تلواله) تیم د لومړي پړاو په پایله باندي وغولیدل ، او دلوبي دچلونکو په اصلي مخه باندي نه پوهیدل چی په دوي باندي یوازي دلوبي میدان گرمه وي ، او هغوی غواړي چی ددی لاري څخه یو سیاسي بحران رامنځ ته کړی . داسي معلومیري چی دا هغه لوبه ده، چی امریکا دوسله وال مقاومت سره دپړدي تر شا دخپلو پوځونو دسالمو وتلو او په راتلونکی دولت کی دیوه سهم لرلو له پاره مخ ته بیایی . او ددواړو تیمونو ددی کشمکش او ناندريو لري به تر هغه وخته پوري وغځیري څو په پایله کې یي یوه لنډ مهاله اداره رامنځ سی . که په ریښتینه توگه ددی لوبی څخه دامریکا مخه وجگړی ته دپاي دتکي ایښوول او دلنډ مهالي اداري رامنځ ته کول وي ، نو ښه به دا وي چی دملگرو ملتونو تر مشري لاندي دجگړي ددواړو اړخونو دگډون سره یو ځاي یو شمیر کور دننه او بهر افغان مستقل کارپوهان اوپه محل کی قبول سوی ناپیلی شخصیتونو په شمول یو نړیوال کنفرانس جوړ او په پایله کې یي د افغان ملي گټو په نظر کې نیولو سره دسیاسی حل دمیکانیزم تر څنگ یوه لنډ مهاله اداره رامنځ ته کړی . چی دا به نه یوازي دافغان ولس په گټه وي بلکه په راتلونکي وختونو له پاره به دامریکا اوغربي نړي ته د متقابلې دوستي او همکاري په چوکاټ کې دپښي ایښوولو ځاي هم پاته وي .

لازمه یي بولم چی دکمیسون دچارواکو پورتنیو ارقامو ته لنډه کتنه وکړو ، . گرچی دا دنده دهغو سیاسي گوندونو او اجتماعي جوړښتونو ده چی ولس او نړیوال یی دتولټاکنو ددواړو ورځود حقیقي انځورونوڅخه درسنیو پر مخ خبر کړي واي . او ولس یي دکورنیو او بهرنیو استخباراتي کړیو درسنيي تبلیغاتي جالونو څخه یي په امن کړي واي . ولي متاسفانه چی ددی جوړښتونو په رهبریو کې یو شمیر داسي کسانو ځاي نیولي دي ، چی نه پریردي دا جوړښتونو دخپلو مرامي اهدافو له پاره دلس په گټه ملی قدمونه پور ته کړی ، دوی دارگ او بهرنیو استخباراتوترمادي او معنوي تاثیراتو لاندي راغلی او عملاً یي دخلکو څخه په ليري فاصله کې ځاي نیولي دي . دارقامو له مخي په تولټاکنو کې د(۲،۸) میلیونو ښځو گډون لر تر لږه په کابل کې باید ښځو تر نیم میلیون پوري گډون کړي واي ، داځکه چی په کابل کې دنورو سیمو په پرتله امنیت سم او دخلکو دتیر وتلو له پاره دجمعي رسنیو مرکزهم دي . او په نورو ولایاتو کې هم باید په لس هاوو زرو ښځو گډون کړي وي . په داسي حال کې چی دمرحوم محمد داود او مرحوم نجیب الله په رژیمونو کښي چی وښځو ته دمشروع آزادي تر څنگ ځانگړي احترام هم ډیر وو، بیا هم دامکانه ليري خبره وه چی دکابل په ښار کې دې لس زره ښځي په یوه ملي پروسه کې گډون وکړي . داځکه چی زموږ دهیواد منل سوي عنعنوي کلتور ښځو ته دداسي پراخ گډون امکانات نه سي برابرولاي . نو داشغال په اوسني تولټاکنو کې څنگه کیدلایسي چی (۲،۸) میلیونه ښځي دي ، وداسي دوو نوماندو ته چی نیژدي د درو لسيزو بشري او اقتصادي جنايتکاران یي دتیمونو په رهبریو کې ځاي نیولي دي ، خپله رایه دافغانستان دخلکو دښي راتلونکي له پاره وکاروی ، ددغسی لوی درواغ او توطی څخه ډک رقم استعمال دلوي اکثریت ښځودنظرو عقیدي په وړاندي یو ښکاره توهین او سپکاوي دي . دتولټاکنو ددوهم پړاو په ورځ د بي بي سي خبریال دکندهار ښار نه وویل : هغه ښځی چی رسمي دنده یي درلودله هم نن خپلي دندي ته نه دي راغلي . په دې حالت کې افغان ولس او په ځانگړي توگه ښځي دجهادي جنايتکارو مشرانو څخه هیڅ کومه ښه خاطره نه لري . دهغو څخه یي دښځو د سپکا وي تر څنگ بیله ، قتله ، غلا ، او دښارو نو دخرابي څخه یي بل څه نه دي لیدلي . په داسي حال کې چی دا جنايتکاران بیا ځانونه دجهاد قهرمانان هم بولي او قهرماني دوي هغه څه بولي چی د کرزي دوهم معاون خلیلي، دقومندان عبدالحق د وفات د (۲۰۰۳) کال په لومړي کالیزه کې دنورو خبرو تر څنگ داسي بیان کړل : دکابل پر ښار دراکتونو اورول ، دکابل دولايت دمکتبونو سوځول او

دکابل دښار پر خلغو باندي دماهيپر دبرق قطع کول داد قومندان عبدالحق دجهاد دقهرمانيو څخه شميرل کيږي ، (بي بي سي راديو) .

واقعيته خو دادي چې دهيواد په ځينو ښارونو کي لکه کندهار دوکانونه دټولټاکنو يوه ورځ تر مخه تړل سوي وه . د بي بي سي دخبريال په حواله ، دکابل دښار دوکانونه تړلي ، په ښار او کوڅو کي خلک نه ليدل کيږي ، اودحيرانتيا خبره يي داوه چې زياته يي کره داسي ښکاري چې خلک دټولټاکنو مرکزونو ته درايو اچونو له پاره تللي دي . تمت بالخير

۲۰۱۴-۷-۳